

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1974-1975**

25 JUNI 1975.

Voorstel van wet betreffende de loopbaan van het personeel belast met spoorwerk dat gefinancierd wordt uit de openbare geldmiddelen.

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
CULTURELE ZAKEN EN HET
WETENSCHAPSBELEID UITGEBRACHT
DOOR DE HEER PAQUE.**

Uw Commissie heeft vergaderd op 23 april en 14 mei ten einde het voorstel van de heren Spitaels c.s. te onderzoeken.

Als bijlage bij dit verslag is een overzicht afgedrukt van de vragen en antwoorden die uw Commissie op 5 maart heeft onderzocht en die tot doel hebben de leden van de Commissie voor te lichten over de menigvuldige aspecten van het wetenschappelijk onderzoek.

I. TOELICHTING.

Een van de ondertekenaars zegt dat het voorstel strekt om de bestaande regelingen aan te vullen met een statuut voor het personeel dat tewerk gesteld is bij projecten, gefinancierd door andere instellingen dan de onthaalinrich-

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Falize, voorzitter; Bertouille, Delforge, Mevr. Delvaux-Gabriel, de heren De Rore, Leemans, Lepaffe, Lindemans, Poffé, Mevr. Smitt, de heren Spitaels, Vandewiele, Vangronsveld, Vanhaegendoren, Van In, Van Nooten, Mevr. Verdin-Leenaers, de heren Verhaegen en Paque, verslaggever.

Plaatsvervangers : de heren Bertels, Calewaert en Gijs.

R. A 9980

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

439 (1974-1975) : N° 1 : Voorstel van wet.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1974-1975**

25 JUIN 1975.

Proposition de loi relative à la carrière du personnel des recherches financées par des fonds publics.

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES CULTURELLES ET DE
LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE
PAR M. PAQUE.**

Votre Commission s'est réunie le 23 avril et le 14 mai pour examiner la proposition de loi déposée par MM. Spitaels et consorts.

En annexe à ce rapport, un aperçu synoptique des questions et réponses que votre Commission a examinées le 5 mars et qui ont eu pour but d'informer les membres de la Commission sur les multiples aspects de la recherche scientifique.

I. EXPOSE DES MOTIFS.

Un signataire expose que l'intérêt de la proposition est de compléter la réglementation en vigueur en apportant une solution aux problèmes posés par le statut du personnel employé dans le cadre des programmes de recherche financés

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. Falize, président; Bertouille, Delforge, Mme Delvaux-Gabriel, MM. De Rore, Leemans, Lepaffe, Lindemans, Poffé, Mme Smitt, MM. Spitaels, Vandewiele, Vangronsveld, Vanhaegendoren, Van In, Van Nooten, Mme Verdin-Leenaers, MM. Verhaegen et Paque, rapporteur.

Membres suppléants : MM. Bertels, Calewaert et Gijs.

R. A 9980

Voir :

Document du Sénat :

439 (1974-1975) : N° 1 : Proposition de loi.

tingen en met name voor de navorsers die « parallelle vorsers » worden genoemd.

De voorgestelde regeling heeft ten doel :

— De overeenkomsten tussen de Staat of het onderzoeksfonds, de verantwoordelijke promotor van het project en de beheersorganen van de onthaalinstelling te harmoniseren;

— De bezoldiging, de aanwerving, de bevordering en de sociale zekerheid van alle vorsers af te stemmen op het statuut en de loopbaan van de vorsers in de organieke kaders van de Rijksuniversiteiten en de wetenschappelijke instellingen van de Staat.

Spreker merkt op dat de vorsers op dit ogenblik, na zes jaar speurwerk, dikwijls worden opgenomen bij het wetenschappelijk en academisch personeel van een universitaire onderwijsinstelling.

Dit voorstel bepaalt dat hun mandaat tweemaal met ten hoogste twee jaar kan worden verlengd. Na die verlenging van vier jaar kunnen de vorsers een betrekking krijgen in het speurwerk voor zover daar een betrekking vrij is.

De totale duur van de mandaten die voor een bepaalde tijd worden toegekend aan de vorser en gefinancierd uit andere geldmiddelen dan die van de onthaalinstelling, bedraagt ten hoogste tien jaar.

Het administratief en technisch personeel, aangeworven op bediendencontract, zal voorrang genieten bij de benoeming in aanvangsbetrekkingen bij de onthaalinstellingen en zal bovendien in vast verband benoemd kunnen worden in het administratief en technisch kader van de erkende fondsen en instellingen.

Dit voorstel van wet opent de mogelijkheid om bij de erkende fondsen voor onderzoek een kader van wetenschappelijk personeel tot stand te brengen dat een even geldig statuut bezit als het wetenschappelijk personeel van de rijksuniversiteiten.

Het kader van het vast aangeworven wetenschappelijk personeel wordt vastgesteld naar verhouding van 10 pct. van de totale begrotingen van de instellingen bedoeld in dit voorstel, met uitzondering van het Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.) waar het kader wordt vastgesteld op de grondslag van 3,33 pct. van zijn begroting. De uitzondering voor het I.W.O.N.L. is gerechtvaardigd omdat een groot deel van zijn begroting wordt aangewend voor speurwerk in de nijverheid.

Het administratief en technisch personeel, aangeworven op bediendencontract, zal voorrang genieten bij de benoeming in aanvangsbetrekkingen bij de onthaalinstellingen en zal bovendien in vast verband benoemd kunnen worden in het administratief en technisch kader van de erkende fondsen en instellingen.

II. STANDPUNT VAN DE REGERING.

De Staatssecretaris zegt hetzelfde doel na te streven als de indiener van het voorstel. Daarom heeft hij een ontwerp van koninklijk besluit voorbereid tot regeling van hetzelfde probleem.

par des organismes extérieurs aux institutions d'accueil et, notamment, celui du personnel scientifique désigné sous le terme de « chercheurs parallèles ».

La législation proposée a pour effet :

— D'harmoniser les conventions conclues entre l'Etat ou le Fonds de recherche, le promoteur responsable du projet et les organes de gestion de l'institution d'accueil;

— D'aligner les conditions de rémunération, de recrutement, de promotion, de sécurité sociale de l'ensemble du personnel scientifique appartenant aux cadres organiques des Institutions universitaires de l'Etat et des établissements scientifiques de l'Etat.

L'intervenant fait notamment ressortir que, actuellement, le chercheur, à l'issue d'une période de 6 ans, est souvent intégré dans les cadres du personnel scientifique et académique d'une institution d'enseignement universitaire.

La présente proposition prévoit que son mandat de recherche pourra être prolongé par deux mandats, de deux ans maximum. A l'issue de cette prolongation de quatre ans, le chercheur peut obtenir un emploi dans le cadre de la recherche pour autant qu'un emploi soit vacant à ce cadre.

La période totale des mandats à durée déterminée conférés au chercheur et financés par des fonds extérieurs à l'institution d'accueil est limitée à dix ans.

En ce qui concerne le personnel administratif et technique, engagé sous contrat d'emploi, il jouira d'un droit de priorité à la nomination à un emploi de recrutement dans les institutions d'accueil et d'une possibilité de nomination à titre définitif dans un cadre administratif et technique des fonds et institutions reconnus.

La présente proposition de loi crée la possibilité de constituer au sein des fonds de recherche reconnus, un cadre du personnel scientifique bénéficiant d'un statut équivalent au statut du personnel scientifique des Institutions universitaires de l'Etat.

Le cadre du personnel scientifique engagé à titre définitif est fixé sur base de 10 p.c. des budgets totaux des institutions visées par la présente proposition de loi sauf l'Institut pour l'encouragement de la Recherche Scientifique dans l'Industrie et l'Agriculture (I.R.S.I.A.) dont le cadre est fixé sur base de 3,33 p.c. de son budget. L'exception présentée pour l'I.R.S.I.A. se justifie par la partie importante de son budget consacrée à la recherche dans l'industrie.

Le personnel administratif et technique, engagé sous contrat d'emploi, jouira d'un droit de priorité à la nomination à un emploi de recrutement dans les institutions d'accueil et d'une possibilité de nomination à titre définitif dans un cadre administratif et technique des fonds et institutions reconnus.

II. POSITION DU GOUVERNEMENT.

Le Secrétaire d'Etat déclare partager les préoccupations de l'auteur. C'est pourquoi il a préparé un projet d'arrêté royal réglant la même matière.

A. Wat is de huidige positie van de vorser
en wat zijn zijn problemen ?

1. *Algemene gegevens.*

De uitgaven voor spuurwerk zijn de jongste jaren aanzienlijk gestegen in de particuliere zowel als in de overheidssector. In de overheidssector heeft de Staat een zeer grote inspanning gedaan voor de financiering van het fundamenteel zowel als van het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Dit geldt vooral wat betreft het fundamenteel onderzoek aan de universiteiten.

Aan de kant van de ondernemingen stegen de uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek in de eerste plaats als gevolg van de aankoop van spuurmaterieel en bleef het aantal vaste wetenschappelijke vorsers gelijk. In de universitaire sector daarentegen was de toeneming van de uitgaven het gevolg zowel van de vermeerdering van het wetenschappelijk materieel als van de personeelsuitbreiding in het wetenschappelijk kader. Het aantal doctorandi nam geleidelijk toe, evenals het aantal vorsers die voor een beperkte tijd werden aangeworven om mede te werken aan bepaalde researchprogramma's.

Het is het lot van deze doctorandi en van de vorsers tewerkgesteld op contract voor een beperkte tijd, dat thans een probleem doet rijzen. Zij zijn namelijk zo talrijk geworden, dat er steeds minder zijn die nog op een vaste wetenschappelijke loopbaan mogen hopen.

Dit blijkt duidelijk uit de volgende cijfers. In 1969 bedroeg het aantal personeelsleden belast met een wetenschappelijke taak in vast verband, nog ongeveer 9.000 voor de gezamenlijke sectoren.

Hiervan behoorden 49 pct. tot het academisch en wetenschappelijk kader van de universiteiten bezoldigd uit de werkingsuitkeringen, 11 pct. tot het research-personeel van de universiteiten bezoldigd uit de vermogensinkomsten, 14 pct. tot de overheidssector, 23 pct. tot de ondernemingen en 3 pct. tot de industriële centra voor onderzoek in samenwerking.

In 1972 bestond het academisch en wetenschappelijk personeel van de universiteiten uit 47,9 pct. leraren, 13,0 pct. vastbenoemde wetenschappelijke personeelsleden en 36,3 pct. assistenten en daarmee gelijkgestelden.

De personeelssterkte van het academisch en wetenschappelijk kader van de universiteiten is tussen 1965 en 1972 vermeerderd met 64 pct.

Het aantal vorsers, die in het kader van de parallelle financiering, voor een beperkte tijd in dienst waren, bedroeg in 1972, voor alle financieringsbronnen samen, ongeveer 2.000 personen.

Ongeveer 60 pct. van hen werken in de universitaire sector. Het aantal doctorandi-bursalen mag voor 1972 op 1.000 worden geraamd. Het aantal houders van een doctoraatsbeurs is tussen 1965 en 1972 vermeerderd met 57 pct. Er bestaat op dit ogenblik geen enkele schatting van het aantal doctorandi-vrijwillige assistenten.

A. Quelle est la situation actuelle du chercheur
et en quoi consiste son problème ?

1. *Données générales du problème.*

Les dépenses en faveur de la recherche se sont fortement accrues au cours des dernières années. Cet accroissement procédait tant du secteur privé que des pouvoirs publics. En ce qui concerne les pouvoirs publics, l'Etat a fourni un effort très important, qu'il s'agisse du financement de la recherche fondamentale ou de la recherche scientifique appliquée. C'est particulièrement vrai en ce qui concerne la recherche fondamentale dans les universités.

Du côté des entreprises, la croissance des dépenses en faveur de la recherche s'appliquait en premier lieu à l'achat de matériel de recherche, tandis que le nombre d'emplois scientifiques permanents était stabilisé. Par contre, dans le secteur universitaire, la croissance des moyens disponibles alla de pair avec le développement du matériel scientifique et l'augmentation du personnel de cadre scientifique. Progressivement, le nombre de diplômés préparant un doctorat augmenta ainsi que celui des chercheurs recrutés pour une durée limitée en vue de collaborer à certains programmes de recherche.

C'est le sort de ces doctorants et des chercheurs sous contrat à durée limitée qui, actuellement, pose un problème. Vu l'accroissement important de leur nombre, ceux d'entre eux qui peuvent encore faire une carrière scientifique permanente deviennent de moins en moins nombreux.

Les chiffres suivants l'attestent clairement. En 1969, le personnel exerçant des fonctions scientifiques de façon permanente s'élevait à quelque 9.000 personnes pour l'ensemble des secteurs.

Parmi eux, 49 p.c. appartiennent au cadre académique et scientifique des universités rémunéré à charge des allocations de fonctionnement, 11 p.c. au personnel de recherche des universités rémunéré à charge des revenus patrimoniaux, 14 p.c. au secteur public, 23 p.c. aux entreprises et 3 p.c. aux centres industriels de recherche en coopération.

En 1972, le cadre académique et scientifique des universités comptait 47,9 p.c. d'enseignants, 13,0 p.c. des membres du personnel scientifique nommés à titre définitif et 36,3 p.c. d'assistants et assimilés.

L'effectif des membres des cadres académique et scientifique des universités s'est accru de 64 p.c. de 1965 à 1972.

Le nombre de chercheurs recrutés pour une durée limitée dans le cadre du financement parallèle représentait en 1972, toutes sources financières réunies, quelque 2.000 personnes.

Quelque 60 p.c. d'entre eux exercent leurs activités dans le secteur universitaire. Le nombre de candidats docteurs-boursiers en 1972 peut s'évaluer à un millier. Le nombre de titulaires d'une bourse de doctorat a augmenté de 57 p.c. entre 1965 et 1972. Actuellement, on ne dispose d'aucune évaluation globale concernant les candidats docteurs-assistants bénévoles.

2. Toepassingsgebied.

Het statuut van het wetenschappelijk personeel van de universitaire Rijksinstellingen is geregeld bij koninklijk besluit van 31 oktober 1953, zoals het tot nog toe is gewijzigd.

Het statuut van het personeel van de wetenschappelijke Rijksinstellingen is op soortgelijke wijze geregeld bij koninklijk besluit van 21 april 1965. Deze twee koninklijke besluiten voorzien in een overeenkomstige regeling voor de assistenten van de universitaire Rijksinstellingen en voor de attachés en de assistenten van de wetenschappelijke Rijksinstellingen. Zij worden benoemd voor twee jaar, welke termijn tweemaal kan worden verlengd. In uitzonderlijke omstandigheden, kunnen zij een bijkomende opdracht krijgen van één jaar, die ten hoogste driemaal kan worden verlengd. Dit maakt in totaal $6 + 4 = 10$ jaar. Ten vroegste na het verstrijken van hun tweede opdracht of na vier jaar anciënniteit als vorser, en ten laatste na het verstrijken van voornoemde periode van 6 tot 10 jaar, kunnen zij in hun rang worden bevestigd.

Voor de assistenten van de Rijksuniversitaire instellingen is die bevestiging slechts mogelijk voor zover zij houder zijn van een doctoraatsdiploma of indien zij wetenschappelijk werk hebben verricht dat door de bevoegde academische overheid gelijkwaardig wordt geacht aan een doctoraal proefschrift.

In principe volgt die bevestiging trouwens niet automatisch na het verkrijgen van de doctorstitel, maar is zij veeleer afhankelijk van de personeelsbehoeften van de universiteit.

De aanwerving van assistenten geschiedt niet op grond van die personeelsbehoeften. In de wetenschappelijke rijksinstellingen hangt zij af van de vacatures in het kader. Bovendien is de bevestiging niet ondergeschikt aan het verkrijgen van een doctorstitel of aan het verrichten van wetenschappelijk werk van gelijke waarde als een doctoraal proefschrift.

Het wetenschappelijk personeel van de vrije universiteiten wordt aangeworven naar de regels van de Belgische wet inzake arbeidsovereenkomst voor bedienden. In het algemeen verlenen de vrije universiteiten aan hun kaderassistenten dezelfde waarborgen als aan de universitaire rijksinstellingen. Deze toestand moet evenwel dringend worden genormaliseerd, aangezien de wet van 27 juli 1971 aan de vrije universiteiten de verplichting oplegt een statuut voor hun personeel vast te stellen dat gelijkwaardig is aan het wettelijk en reglementair statuut voor het personeel van de universitaire rijksinstellingen.

Tegenover de drie voornoemde groepen, staat de vorser die tijdelijk in dienst wordt genomen in het raam van een bepaald researchproject, uitgevoerd door een universitaire of wetenschappelijke rijksinstelling en rechtstreeks of zijdelings door de Staat gefinancierd.

Een groot aantal researchprojecten in de universiteiten wordt gefinancierd door de Staat, hetzij zijdelings door repartitiefondsen, namelijk het N.F.W.O. en de drie geassocieerde fondsen, het F.C.F.O., het F.G.W.O., het I.I.K.W., het

2. Champ d'application.

Le statut du personnel scientifique des établissements universitaires de l'Etat est réglé par l'arrêté royal du 31 octobre 1953, tel qu'il a été modifié à ce jour.

Le statut du personnel des établissements scientifiques de l'Etat est réglé de façon similaire par l'arrêté royal du 21 avril 1965. Les deux arrêtés royaux précités prévoient un régime similaire en ce qui concerne les assistants des établissements universitaires de l'Etat et les attachés et assistants des établissements scientifiques de l'Etat. Ils sont nommés pour un mandat de deux ans, renouvelable deux fois. Lorsque des circonstances jugées exceptionnelles le justifient, ils peuvent bénéficier d'un mandat supplémentaire d'un an, renouvelable trois fois au plus. Ce qui fait au total $6 + 4$, soit 10 ans. Au plus tôt après l'expiration de leur deuxième mandat, ou lorsqu'ils comptent quatre années d'ancienneté scientifique, et au plus tard à l'expiration de la période de 6 à 10 ans précitée, ils peuvent être confirmés dans leur rang.

En ce qui concerne les assistants des établissements universitaires de l'Etat, cette confirmation n'est possible que dans la mesure où ils sont porteurs d'un diplôme de docteur ou lorsqu'ils peuvent justifier de travaux scientifiques jugés comparables à une dissertation de doctorat par les autorités académiques compétentes.

En principe, la confirmation ne découle d'ailleurs pas de l'obtention du titre de docteur, mais est bien davantage fonction des besoins en personnel de l'université.

En effet, le recrutement d'assistants ne s'opère pas en fonction de ces besoins de personnel. En ce qui concerne les assistants dans les établissements scientifiques de l'Etat, le recrutement est bien fonction des vacances dans le cadre de l'établissement. En outre, la confirmation n'est pas subordonnée à l'obtention d'un titre de docteur ou à la présentation de travaux scientifiques jugés comparables à une dissertation de doctorat.

Le personnel scientifique des établissements universitaires libres se recrute sous le régime prévu par la législation belge en matière de contrat d'emploi. D'une façon générale, les établissements universitaires libres offrent à leurs assistants de cadre des garanties identiques à celles qu'offrent les établissements universitaires de l'Etat. Toutefois, cette situation devra se normaliser d'urgence, puisque la loi du 27 juillet 1971 impose aux établissements universitaires libres de fixer un statut en faveur de leur personnel, équivalent au statut fixé par les lois et règlements en faveur du personnel des établissements universitaires de l'Etat.

Hormis les trois groupes précités, existe le chercheur recruté temporairement dans le cadre d'un projet de recherche donné, exécuté par un établissement universitaire ou scientifique de l'Etat et financé directement ou indirectement par l'Etat.

Un nombre important de projets de recherche réalisés dans les universités sont financés par l'Etat, soit indirectement par le truchement des fonds de répartition à savoir : le F.N.R.S. et ses trois fonds associés, le F.R.F.C., le F.R.S.M.,

I.W.O.N.L. en het I.C.M., hetzij rechtstreeks door contracten afgesloten op ministerieel initiatief dan wel op initiatief van de Regering, namelijk de geconcerteerde acties en de nationale programma's.

De vorsers aangeworven voor die researchprojecten, behoren niet tot het personeel van de universiteit of van de instelling en blijven slechts in dienst voor de duur van het project.

a) Op dit ogenblik hebben deze tijdelijke vorsers geen eigen statuut. Hun toestand wordt bepaald door de termijn van hun contract, dat uiteraard van beperkte duur is.

b) Zij zijn aan zeer uiteenlopende stelsels onderworpen, al naar de financieringsbron. Weliswaar leggen sommige financieringsinstellingen, sedert verscheidene jaren, aan de promotoren van door hen gefinancierde projecten de verplichting op om voor de vorsers bij hun indiensttreding dezelfde voorwaarden inzake aanwerving en bezoldiging toe te passen als die welke gelden voor het wetenschappelijk rijkspersoneel. Niettemin blijven er nog belangrijke verschillen bestaan, al naar de financieringsbron.

c) Tenslotte leeft de vorser tijdens de gehele duur van zijn tijdelijk contract in de onzekerheid, zowel wat betreft de vernieuwing ervan als inzake de mogelijkheid om zijn wetenschappelijke loopbaan voort te zetten.

**B. Oplossing voorgesteld door de Regering
in het koninklijk besluit betreffende de voorwaarden
van uitoefening van sommige wetenschappelijke
activiteiten, gefinancierd door de Staat.**

Het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het statuut van de vorsers, dat reeds door het Ministerie Comité voor Wetenschapsbeleid is goedgekeurd, heeft voornamelijk betrekking op de laatstgenoemde categorie van vorsers.

Het koninklijk besluit streeft de volgende doelstellingen na :

1. Ten eerste wil het de « toestand » normaliseren van de vorsers die op dit ogenblik aan zeer uiteenlopende regelingen onderworpen zijn en ze op gelijke voet plaatsen met de assistenten en de attachés van de universitaire of wetenschappelijke rijksinstellingen.

Het is dus de bedoeling aan de vorsers, de attachés of de assistenten gelijke kansen te geven voor een loopbaan aan een universiteit of een wetenschappelijke rijksinstelling.

Ter verwezenlijking van die gelijke kansen zal de aanwerving van een vorser in het kader van een tijdelijk researchproject moeten geschieden op basis van een standaardcontract, waarvan het model als bijlage bij het koninklijk besluit zal worden gevoegd.

De onthaalinstelling, dat wil zeggen de rijksuniversiteit of de wetenschappelijke rijksinstelling, verbindt zich :

a) Op het ogenblik van de aanwerving van de tijdelijke vorsers te eisen dat zij dezelfde wetenschappelijke kwalificaties bezitten als die welke geëist worden van de attachés en/of de assistenten;

l'I.I.G.N., l'I.R.S.I.A. et le C.I.M., soit directement par des contrats d'initiative ministérielle et des contrats d'initiative gouvernementale, à savoir les actions concertées et les programmes nationaux.

Les chercheurs recrutés pour l'exécution de ces projets de recherche, ne font pas partie du personnel de l'université ou de l'établissement et ne sont recrutés que pour la durée du projet.

a) Actuellement, ces chercheurs temporaires ne bénéficient d'aucun statut. Leur situation est déterminée par la durée de leur contrat, forcément limitée.

b) Ils sont assujettis à des régimes très divergents, selon la source de financement. Certes, depuis plusieurs années certains organismes de financement précités imposent aux promoteurs des projets qu'ils financent, l'obligation d'octroyer aux chercheurs, lors de leur engagement, les mêmes conditions de recrutement et de rémunération que celles dont bénéficient les membres du personnel scientifique de l'Etat. Il n'en reste pas moins que d'importantes différences subsistent, selon la source de financement.

c) Enfin, pendant toute la durée de son contrat temporaire, le chercheur vit dans l'incertitude, tant en ce qui concerne le renouvellement de son contrat qu'en ce qui concerne les possibilités de poursuivre une carrière scientifique.

**B. La solution proposée par le Gouvernement
dans l'arrêté royal relatif aux conditions d'exercice
de certaines activités scientifiques,
financées par l'Etat.**

Le projet d'arrêté royal relatif au statut du chercheur qui a déjà été approuvé par le Comité ministériel de la politique scientifique, concerne principalement cette dernière catégorie de chercheurs.

Les objectifs poursuivis par l'arrêté royal sont les suivants :

1. Il vise en premier à normaliser la « situation » des chercheurs actuellement assujettis à des régimes très divergents et à les placer sur un pied d'égalité avec les assistants et attachés des établissements universitaires ou scientifiques de l'Etat.

Le but poursuivi est donc de donner aux chercheurs, attachés ou assistants, des chances égales quant à leur accès à une carrière dans une université ou dans un établissement scientifique de l'Etat.

Afin de réaliser cette égalité de chances, le recrutement du chercheur dans le cadre d'un projet de recherche temporaire devra se faire sur la base d'un contrat type, dont le modèle figure en annexe à l'arrêté royal.

L'établissement d'accueil, soit l'université ou l'établissement scientifique de l'Etat, s'engage :

a) A exiger au moment du recrutement des chercheurs temporaires qu'ils aient les mêmes qualifications scientifiques que celles réclamées des attachés et/ou des assistants;

b) Hun dezelfde weddeschalen te verlenen en op hen dezelfde regels toe te passen voor de berekening van hun wetenschappelijke anciënniteit;

c) Hun, op gelijke wijze, een redelijke tijd te gunnen voor de publicatie van wetenschappelijke activiteiten en studies;

d) Tenslotte, hun het recht te verlenen hun wetenschappelijk werk uit te geven, te ondertekenen en op wetenschappelijke colloquia voor te brengen.

2. Ten tweede wil het besluit een maximumduur vaststellen voor de uitoefening van werkzaamheden op contract voor beperkte tijd, en op die wijze verhinderen dat deze vorsers in onzekere omstandigheden dienen te werken tot zij een leeftijd bereikt hebben waarop de toekomstmogelijkheden in andere beroepssectoren snel afnemen.

Op die wijze wordt de tijd gedurende welke iemand als vorser, attaché of assistent of in een combinatie van die drie kwalificaties kan werkzaam zijn, beperkt tot ten hoogste zes jaar.

Op die wijze wordt er eveneens naar gestreefd de regeling voor de vorsers, de attachés en de assistenten eenvormig te maken; maar dit veronderstelt dat de koninklijke besluiten betreffende het wetenschappelijk personeel van de rijksuniversiteiten en van de wetenschappelijke rijksinstellingen worden aangepast.

De onthaalinstelling is verplicht de vorser, ten minste één jaar vóór het verstrijken van de periode van zes jaar, officieel mede te delen of hij al dan niet zal worden opgenomen in het kader van de instelling ten einde er een vaste wetenschappelijke betrekking van eerste assistent, werkleider, geaggregeerde of een daarmee overeenstemmende graad uit te oefenen.

Indien de attaché, de assistent of de tijdelijke vorser niet een van die betrekkingen kan krijgen, zal hij naar een andere beroepsbezigheid moeten uitzien. Hij mag niet langer attaché of assistent blijven dan wel voor een beperkte tijd gaan werken op een ander researchcontract dat rechtstreeks of zijdelings door de Staat wordt gefinancierd. De Staat moet de nodige maatregelen nemen om zijn heroriëntering in de hand te werken.

3. Tenslotte voorziet het ontwerp in twee overgangsmaatregelen voor de tijdelijke vorsers die in dienst zijn getreden vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit ten einde hun eventueel verkregen rechten te doen eerbiedigen.

In de eerste plaats kunnen zij blijven werken onder de reglementaire of contractuele voorwaarden die op hen van toepassing waren.

Bovendien kan het tijdelijk contract van de vorsers die nog geen zes jaar mandaat tellen, gedurende drie jaar na de inwerkingtreding van het koninklijk besluit, in uitzonderlijke omstandigheden met een zevende en laatste jaar worden verlengd. Ook dit heeft tot doel hun heroriëntering te vergemakkelijken.

b) A leur octroyer les mêmes barèmes et à leur appliquer les mêmes règles de calcul en matière d'ancienneté scientifique;

c) A leur permettre de façon identique de disposer d'un temps raisonnable pour la publication d'activités et de publications scientifiques;

d) Enfin, à leur reconnaître le droit d'éditer leurs productions scientifiques, de les signer et de les présenter aux colloques scientifiques.

2. En deuxième lieu, il vise à fixer une durée maximum pour l'exercice des prestations sous contrat de durée déterminée et à empêcher ainsi que ces chercheurs doivent exercer leurs activités dans un régime incertain, jusqu'à un âge où les possibilités d'avenir dans d'autres secteurs professionnels diminuent rapidement.

Grâce à cette mesure, la période pendant laquelle quelqu'un peut être occupé soit comme chercheur, attaché ou assistant, soit combiner ces trois qualifications, est limitée à six ans maximum.

Cette mesure tend aussi à uniformiser le régime applicable aux chercheurs, attachés et assistants, ce qui toutefois pré-suppose l'adaptation des arrêtés royaux relatifs au personnel scientifique des universités de l'Etat et des établissements scientifiques de l'Etat.

Au moins un an avant l'expiration de la période de six ans, l'établissement d'accueil a pour obligation d'informer officiellement le chercheur qu'il sera ou non repris dans le cadre de l'établissement pour y exercer une fonction scientifique permanente de premier assistant, de chef de travaux, d'agrégé ou grade correspondant.

Si l'attaché, l'assistant ou le chercheur temporaire ne se voit pas assigner un de ces emplois, il devra s'orienter vers d'autres activités professionnelles. Il ne pourra rester plus longtemps attaché ou assistant ni s'engager pour une durée limitée dans d'autres contrats de recherche financés directement ou indirectement par l'Etat. L'Etat prendra les mesures nécessaires en vue de faciliter sa réorientation.

3. Enfin, le projet prévoit deux mesures transitoires en ce qui concerne les chercheurs temporaires en fonction avant l'entrée en vigueur de l'arrêté royal, ceci afin de faire respecter éventuellement les droits acquis.

En premier lieu, il leur est loisible de rester assujettis aux dispositions réglementaires contractuelles qui leur étaient antérieurement applicables.

En outre, en ce qui concerne les chercheurs ne totalisant pas encore six années de mandat, il leur est possible, pendant les trois années suivant l'entrée en vigueur de l'arrêté royal, d'obtenir dans des circonstances exceptionnelles une prolongation d'une septième et dernière année de leur contrat temporaire. Cette mesure a également pour but de faciliter leur réorientation.

C. Opmerkingen betreffende het ontwerp van koninklijk besluit.

De bedoelingen van de Regering zijn niet steeds goed begrepen. Men heeft het ontwerp immers aangegrepen om de gehele organisatie van het wetenschappelijk onderzoek aan de orde te stellen.

Het is juist dat de organisatie van het wetenschappelijk onderzoek in ons land problemen doet rijzen en aan een herziening toe is. De wijze waarop het wetenschappelijk onderzoek is georganiseerd en de financiering ervan hebben, vooral in de universiteiten, geleid tot ongezonde evenwichtsverstoringen op wetenschappelijk zowel als op sociaal gebied. Maatregelen ter verbetering van de organisatie en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek worden thans bestudeerd.

Het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het statuut van de navorser is een eerste stap in die richting. Het legt immers aan het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid de verplichting op om ieder jaar aan repartitiefondsen statistieken voor te leggen betreffende de verdeling per groep van disciplines, van de uitgaven voor het onderzoek en voor het personeel (attachés, assistenten, navorsers en doctorandi).

Dit zal de repartitiefondsen ongetwijfeld in staat stellen de opleiding van doctors en de financiering van het onderzoek beter te organiseren.

Zoals reeds is gezegd en herhaald, beoogt het ontwerp evenwel hoofdzakelijk een oplossing te geven voor het weliswaar beperkte maar daarom niet minder sociaal nijpende vraagstuk van de tijdelijke navorser.

Twee belangrijke aspecten van dit vraagstuk verdienen bijzondere aandacht. Het moet worden gezegd en herhaald dat de attachés, de assistenten, de tijdelijke navorsers en de doctorandi in onze samenleving een bevoorrechte positie bekleden dank zij hun bekwaamheid en hun vermoede intellectuele aanleg. Zij krijgen immers de uitzonderlijke gelegenheid om zich na een volledige cyclus van universitaire studien, te vervolmaken door wetenschappelijk onderzoek en verdere studie op een specifiek wetenschappelijk terrein.

Het wetenschappelijk onderzoek is echter geen beroep als een ander. Voor velen is en blijft het een tijdelijke vervolmakingsperiode. Slechts een klein aantal onder hen blijven de wens koesteren en de nodige creativiteit opbrengen om hun verder leven aan researchwerk te wijden.

Het feit dat iemand enkele jaren wetenschappelijk onderzoek heeft verricht, hetzij in een universitaire instelling, hetzij als tijdelijk navorser, verleent hem nog niet het recht een permanente wetenschappelijke loopbaan voor zich op te eisen. Dit zou uiteindelijk de wetenschappelijke innovatie zelf in gevaar brengen. Moet men er immers niet voor waken dat door een voortdurende vernieuwing en verjonging van het wetenschappelijk personeel, het wetenschappelijk onderzoek in ons land zijn creativiteit en innoverende kracht behoudt?

Er is nog een tweede aspect : het statuut van navorser mag niet tot doel hebben een bevoorrechte positie te schep-

C. Remarques sur le projet d'arrêté royal.

L'intention du Gouvernement n'a pas toujours été bien comprise. En effet, ce projet a été l'occasion de mettre en cause tout le problème de l'organisation de la recherche scientifique.

Il est exact que l'organisation de la recherche scientifique dans notre pays pose des problèmes et qu'elle doit être revue. La façon dont la recherche est organisée et financée engendre, particulièrement au sein des universités, des déséquilibres malsains, que ce soit d'un point de vue scientifique ou social. Les mesures qui peuvent conduire à une amélioration de l'organisation et du financement de la recherche scientifique sont examinées actuellement.

A cet égard, le projet d'arrêté royal relatif au statut du chercheur renferme déjà une première mesure. En effet, il impose au Comité ministériel de la Politique scientifique de soumettre annuellement aux différents fonds de répartition des statistiques concernant la ventilation, par grands groupes de disciplines, des dépenses consacrées à la recherche et au personnel de recherche (attachés, assistants, chercheurs et candidats docteurs).

Cette information permettra sans doute aux fonds de répartition de mieux orienter leurs efforts en matière de formation de docteurs ou de financement de la recherche.

Ainsi qu'il a été dit et répété le projet vise principalement à résoudre le problème limité certes, mais non moins socialement pressant, du chercheur temporaire.

Deux aspects importants de cette question méritent une attention particulière. Il faut dire et répéter que si les attachés, assistants, chercheurs temporaires et candidats docteurs jouissent d'une position privilégiée dans notre société, c'est en raison de leurs capacités et dispositions intellectuelles présumées. En effet, on leur offre la chance exceptionnelle, après un cycle complet d'études universitaires, de se perfectionner par la recherche et par d'autres études ultérieures dans un domaine scientifique spécifique.

Or, la recherche n'est pas une profession comme une autre. Pour bon nombre d'entre eux, elle est et demeure une période de perfectionnement de nature temporaire. Seul un petit nombre d'entre eux conservent le désir et la créativité nécessaires pour consacrer le reste de leur vie à la recherche.

Le fait que quelqu'un se soit donné pendant quelques années à la recherche, soit dans le cadre d'un établissement universitaire, soit à titre de chercheur temporaire, ne lui confère pas pour autant le droit de revendiquer une carrière scientifique permanente. En effet, cette optique finirait par compromettre l'innovation scientifique elle-même. Ne convient-il pas de veiller à ce que la créativité et la force innovatrice de la recherche scientifique dans notre pays se régénère, grâce au renouvellement et au rajeunissement constants du personnel scientifique?

Il y a un deuxième aspect à cette question : il ne faut pas que le statut du chercheur ait pour objectif de créer ou

pen of in stand te houden voor een groep universitaire werknemers. Evenals de omschakelings- en tewerkstellingsproblemen voor andere groepen, verdienen deze problemen i.v.m. de tijdelijke navorsers ongetwijfeld alle aandacht van de Regering. Daarom moeten, zoals het ontwerp het tot op zekere hoogte nastreeft, het verkrijgen van een beurs en de toegang tot het researchkader zoveel mogelijk afgestemd worden op de toekomstige behoeften van de overheid, de universitaire instellingen en de particuliere sector aan navorsers en personen die een passende opleiding hebben gekregen.

Men kan op dit gebied evenwel de problemen van overgang en omschakeling niet uit de weg gaan. Daarom moet deze proefperiode voor de tijdelijke navorsers zowel als voor de attaché en de assistent in de tijd worden beperkt ten einde zijn eventuele heroriëntering te vergemakkelijken.

D. Onderzoek van het voorstel van wet.

Het voorstel van wet stemt op verscheidene punten overeen met het ontwerp van koninklijk besluit dat wij hierboven hebben besproken. Het heeft eveneens ten doel een statuut te verlenen aan de vorsers die tijdelijk werkzaam is in het kader van een researchprogramma in een universitaire instelling of wetenschappelijke rijksinstelling, dat rechtstreeks, of zijdelings door de Staat wordt gefinancierd, ten einde zijn toestand te normaliseren en hem op gelijke voet te stellen met de attachés en de assistenten van de instellingen waar hij zijn taak volbrengt.

Het voorstel van wet voert evenals het koninklijk besluit het begrip standaardovereenkomst en standaardcontract in, waarbij vrijwel dezelfde algemene beginselen gelden en dezelfde informatie wordt geëist.

Maar dit voorstel verschilt grondig van het ontwerp van koninklijk besluit uit een drievoudig oogpunt :

1. Wat betreft degenen die een doctorstitel hebben behaald na een doctoraatsverhandeling of die een van dezelfde waarde geacht wetenschappelijk werk hebben aangeboden, wordt de tijd gedurende welke zij tijdelijk kunnen worden aangeworven voor een researchproject van zes op tien jaar gebracht, met twee bijkomende mandaten van twee jaar;

2. Het voorstel voorziet in de oprichting van een vaste personeelsformatie van parallelle wetenschappelijke vorschers, ten belope van 10 pct. van de begrotingen van de verschillende repartitiefondsen (3,33 pct. voor het I.W.O.N.L.).

Na tien jaar wetenschappelijk onderzoek, op tijdelijk contract, zouden die vorschers in die personeelsformatie kunnen worden opgenomen.

3. Het voorstel voorziet in de oprichting van een soortgelijke personeelsformatie wat betreft het administratief, technisch en werkliedenpersoneel, ten belope van 5 pct. van de begrotingen der repartitiefondsen (1,67 pct. voor het I.W.O.N.L.).

Na zes jaar tijdelijke tewerkstelling voor een researchproject zou het administratief, technisch en werkliedenpersoneel worden opgenomen in die vaste personeelsformatie van de fondsen of in voorkomend geval voorrang van benoeming genieten in de instelling waar het werkzaam is geweest.

de stabiliseren une situation privilégiée en faveur d'un groupe de travailleurs universitaires. Tout comme les autres problèmes de reconversion et d'emploi, ceux des chercheurs temporaires méritent certainement toute l'attention du Gouvernement. C'est pour cette raison, ainsi que le projet se le propose en quelque sorte, qu'il faut aligner le plus possible l'accès aux bourses et aux cadres de recherche sur les besoins futurs des pouvoirs publics des établissements universitaires et du secteur privé, et les réserver aux chercheurs et aux gens ayant bénéficié d'une formation adéquate.

On ne saurait cependant éviter en l'occurrence les problèmes de transition et de reconversion. C'est pourquoi il est indispensable que cette période d'essai soit limitée dans le temps, qu'il s'agisse du chercheur temporaire ou de l'attaché et de l'assistant, afin de faciliter sa réorientation éventuelle.

D. Examen de la proposition de loi.

La proposition de loi rejoint en plusieurs points le projet d'arrêté royal que nous venons d'examiner. Elle a également pour objectif de doter d'un statut le chercheur recruté temporairement dans le cadre d'un programme de recherche exécuté dans un établissement universitaire ou scientifique de l'Etat et financé soit directement, soit indirectement par l'Etat afin de normaliser sa situation et de le mettre sur un pied d'égalité avec les attachés et les assistants de l'établissement où il remplit sa mission.

La proposition de loi introduit également la notion de convention et de contrat types, telle qu'elle figure à l'arrêté royal, rendant obligatoires pratiquement les mêmes principes généraux et requérant la même information.

Cependant, cette proposition de loi s'écarte fondamentalement du projet d'arrêté royal, et ce à trois points de vue :

1. En ce qui concerne ceux ayant obtenu le titre de docteur avec thèse de doctorat ou ayant présenté un travail scientifique de valeur jugée identique, la période pendant laquelle ils peuvent être recrutés temporairement dans le cadre d'un projet de recherche, est portée de six à dix ans, par deux mandats supplémentaires de deux ans.

2. La proposition prévoit la création d'un cadre permanent de chercheurs scientifiques parallèles, à concurrence de 10 p.c. des budgets des différents fonds de répartition (3,33 p.c. pour l'I.R.S.I.A.).

Après dix années de recherches effectuées sur la base de contrats temporaires, les chercheurs précités pourraient être intégrés dans ce cadre.

3. La proposition prévoit la création d'un cadre similaire en ce qui concerne le personnel administratif, technique et ouvrier, à concurrence de 5 p.c. des budgets des fonds de répartition (I.R.S.I.A. à 1,67 p.c.).

Après six années d'engagement temporaire dans le cadre d'un projet de recherche, le personnel administratif, technique et ouvrier serait intégré dans ce cadre permanent des fonds ou bénéficierait éventuellement d'une priorité de nomination dans l'établissement où il a exercé ses activités.

1. Wat het eerste punt betreft heeft de Staatssecretaris zijn zienswijze reeds doen kennen. Volgens hem is het namelijk absoluut noodzakelijk de periode te beperken tijdens welke een vorser onder tijdelijk contract blijft. Als die periode op tien jaar wordt gebracht, zou de vorser een leeftijd bereiken waarop het hem moeilijk en pijnlijk valt nog van richting te veranderen. Het voorstel biedt slechts het schijnbaar voordeel aldus te voorzien in een statuut van vorser naar het voorbeeld van dat van het wetenschappelijk personeel van de universitaire en wetenschappelijke rijksinstellingen. Hij meent daarentegen dat men de gelegenheid te baat moet nemen om dit statuut aan te passen door ook voor het wetenschappelijk personeel van de voornoemde inrichtingen te voorzien in een proefperiode van niet meer dan zes jaar.

2. Het tweede punt vloeit logisch voort uit het eerste. Zodra men de vorser in staat stelt spoorwerk op contract van beperkte duur te verrichten gedurende tien jaar, is men haast verplicht die loopbaan in zijn voordeel te bestendigen. Vandaar dat het voorstel van wet een vaste parallelle personeelsformatie invoert.

De oprichting van een dergelijke personeelsformatie zou in de verschillende universiteiten en wetenschappelijke rijksinstellingen twee personeelsformaties tot stand brengen : een van de universiteit en een andere, niet van de universiteit, maar die daar toch zou werken.

In rechte is deze vorser aan een fonds verbonden, maar in feite werkt hij in een gemeenschap waarvan hij geen deel uitmaakt. Het is duidelijk dat deze toestand aanleiding zou geven tot moeilijkheden en geschillen en dat de vaste parallelle vorser aldus gevaar loopt een vervreemdingscomplex te krijgen.

Zulk een regeling is niet wenselijk, alleen al uit sociaal oogpunt. Bovendien moet het voorstel ook worden verworpen uit het oogpunt van ons wetenschapsbeleid. Men zoekt daarin namelijk tevergeefs naar enig bijkomend element inzake wetenschapsbeleid.

De plaats en de functie van dit vast kader in het wetenschapsbeleid worden helemaal niet omschreven. Men schept alleen een vast kader van vorsers dat volledige vrijheid geniet om zijn functie en de uitoefening ervan zelf te bepalen, hetgeen tot logisch gevolg zou hebben dat aan de fondsen bevoorrechte cliënten worden verbonden die de oriëntering van de projecten zouden aangeven, of tenminste beïnvloeden, en die bij voorrang zouden moeten « bediend » worden.

3. De aanwervingscapaciteit van de fondsen is momenteel beperkt tot 10 pct. van hun begrotingen en tot 3,33 pct. voor het I.W.O.N.L.

Wat betreft de begroting voor 1975 gaat het hier om 195 miljoen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat dit percentage in de toekomst moet worden verhoogd, om dezelfde sociale redenen als die waarom het is tot stand gekomen. Men zal geleidelijk van 10 naar 15 en 20 pct. en meer moeten gaan. Het is duidelijk dat dit kader geruime tijd een grote stabiliteit zou vertonen, zodat men slechts zelden tot vervanging zou moeten overgaan. Dit zou tot gevolg hebben dat

1. En ce qui concerne le premier point, le Secrétaire d'Etat a déjà fait connaître son point de vue. A son avis, il est en effet indispensable de limiter la période pendant laquelle un chercheur reste sous contrat temporaire. Porter cette période à dix ans, mène le chercheur à un âge où il lui est difficile et pénible de changer d'orientation. La proposition de loi n'offre qu'un avantage apparent en prévoyant par cette mesure un statut du chercheur conforme au statut du personnel scientifique des établissements universitaires et scientifiques de l'Etat. Il estime, bien au contraire, qu'il faut profiter de l'occasion en prévoyant également en ce qui concerne le personnel scientifique des établissements précités, une période d'essai ne pouvant excéder six années.

2. Le deuxième point découle logiquement du premier. En effet, à partir du moment où l'on offre au chercheur la possibilité de faire de la recherche sous contrats à durée limitée pendant une période de dix ans, on est pratiquement obligé de stabiliser cette carrière à son avantage. D'où la prévision du cadre parallèle permanent figurant à la proposition de loi.

La création d'un cadre de ce genre engendrerait au sein des différentes universités et établissements scientifiques de l'Etat l'existence de deux cadres de personnel, l'un appartenant à l'université, l'autre n'en faisant pas partie, tout en y travaillant.

En droit, ce chercheur est rattaché à un fonds, mais en fait, il travaille dans une communauté dont il ne fait pas partie. Il saute aux yeux que cette situation engendrera des difficultés et des différends, tout en risquant de donner au chercheur parallèle permanent un complexe de dépaysement.

Cette mesure n'est pas souhaitable, ne fût-ce que du point de vue social. En outre, la proposition est à rejeter ne serait-ce que du point de vue de notre politique scientifique. En effet, on y chercherait en vain quelque élément supplémentaire en matière de politique scientifique.

La place et la fonction de ce cadre permanent au sein de la politique scientifique n'y sont nullement définies. On se contente de créer un cadre permanent de chercheurs, auxquels on laisse toute liberté quant à la définition et à l'exercice de leur fonction, ce qui aurait pour conséquence logique de rattacher aux Fonds des clients privilégiés qui indiqueraient, ou tout le moins influenceraient, l'orientation des projets de recherche et devraient être « servis » par priorité.

3. La capacité de recrutement des fonds est actuellement limitée à 10 p.c. de leurs budgets et à 3,33 p.c. en ce qui concerne l'I.R.S.I.A.

En ce qui concerne le budget déposé pour 1975, il s'agirait en l'occurrence de 195 millions. Il n'est pas imaginaire de penser qu'à l'avenir ce pourcentage soit augmenté, pour les mêmes raisons sociales que celles dont procède sa création. Progressivement, il faudra passer de 10 à 15 et à 20 p.c. et plus. Il va de soi que ce cadre présenterait pendant une longue période une grande stabilité avec des besoins de remplacement réduits. Ce procédé aurait pour effet

de begrotingsmiddelen waarover elk repartitiefonds beschikt voor de financiering van zijn projecten, zou worden beperkt, tenzij de totale begroting naar verhouding zou worden verhoogd. De keuze zelf van de projecten zou beperkt worden en afhankelijk zijn van het personeel dat bij deze projecten moet worden ingezet. Op die wijze zouden de gelden die de Staat aan de fondsen verstrekt, onttrokken worden aan hun werkelijke bestemming, namelijk de researchprojecten.

Het derde punt biedt schijnbaar het voordeel dat ook het administratief, technisch en dienstpersoneel, verbonden aan tijdelijke researchprojecten een statuut krijgt. Het voorstel voorziet voor hen in een dubbele mogelijkheid. Zij kunnen ofwel voorrang genieten bij de opnemings in het kader van de onthaalinstelling — het voorstel van wet voorziet enkel in die mogelijkheid en legt de onthaalinstelling geen enkele verplichting op — ofwel kunnen zij opgenomen worden in het vast kader van de fondsen (ten belope van 97,5 miljoen voor de begroting 1975) maar ook dit is slechts een mogelijkheid, hoewel een reële mogelijkheid, waaraan dezelfde nadelen verbonden zijn als die voor het wetenschappelijk kader.

E. Een koninklijk besluit is voldoende.

Het is niet nodig de voorwaarden van uitoefening van sommige door de Staat gefinancierde wetenschappelijke activiteiten bij wet vast te stellen; een koninklijk besluit is voldoende aangezien het er slechts om gaat de voorwaarden te bepalen waaronder rijkssubsidies worden verleend.

Trouwens, het statuut van het wetenschappelijk personeel van de rijksuniversiteiten en dat van de wetenschappelijke instellingen van de Staat zijn bij koninklijk besluit vastgesteld, evenals het wetenschapsbeleid zelf.

Tot slot vraagt de Staatssecretaris aan de leden hem vertrouwen te willen schenken voor de redactie van het koninklijk besluit.

III. ALGEMENE BESPREKING.

De indiener van het voorstel van wet geeft toe dat de universiteiten ook vorsers zouden moeten zijn. Voor sommige vakken evenwel, heeft men goede pedagogen nodig die daarom niet noodzakelijk ook goede vorsers moeten zijn.

Hij vreest dat de Staatssecretaris, als hij het speurwerk binnen de universiteiten wil houden, het tegengestelde resultaat zal bereiken van hetgeen hij heeft nagestreefd; namelijk het verhinderen van een overdreven uitbreiding.

Hij wijst erop dat de percentages van het voorstel van wet vrij matig zijn, als men ze vergelijkt met het buitenland.

Hij zegt niet te streven naar een parallel kader met de universiteiten, maar alleen naar de stabilisering van de sociale en professionele toestand van de vorsers.

Hij wijst erop dat sommige universiteiten ingespeeld hebben op het nieuwe fenomeen van de fondsen en de instituten terwijl andere het speurwerk binnen hun muren hebben gehouden en daardoor een al te uitgesproken middeleeuwse structuur hebben bewaard.

de limiter la masse budgétaire dont dispose chaque fonds de répartition pour le financement des projets, à moins que le budget total soit augmenté en proportion. Le choix même des projets de recherche serait limité par le personnel de recherche présent, appelé à exécuter ces projets. De la sorte, les fonds que l'Etat confie aux dits Fonds seraient soustraits à leur destination réelle, c'est-à-dire les projets de recherche.

Le troisième point semble offrir l'avantage de doter également d'un statut le personnel administratif, technique, et de service rattaché aux projets de recherche temporaires. La proposition de loi prévoit une double possibilité en leur faveur. Ou bien ils peuvent bénéficier d'une priorité d'admission dans les cadres de l'établissement d'accueil — en l'occurrence la proposition de loi se borne à prévoir la possibilité et n'impose aucune obligation à l'établissement d'accueil — ou bien, ils peuvent s'intégrer au cadre permanent des fonds (à concurrence de 97,5 millions par rapport au budget déposé pour 1975). Une fois de plus, il ne s'agit que d'une possibilité mais d'une possibilité réelle, comportant les mêmes inconvénients que celles concernant le cadre scientifique.

E. Un arrêté royal suffit.

Enfin, en matière de fixation de conditions d'exercice de certaines activités scientifiques financées par l'Etat, il n'est pas nécessaire de légiférer et un arrêté royal suffit, étant donné qu'en l'occurrence il s'agit uniquement de fixer les conditions de subventionnement par l'Etat.

Ajoutons que le statut du personnel scientifique des universités de l'Etat que celui des établissements scientifiques de l'Etat ont réglés par arrêté royal tout comme d'ailleurs l'organisation de la politique scientifique.

Le Secrétaire d'Etat termine en demandant aux membres de lui faire confiance pour la rédaction de l'arrêté royal.

III. DISCUSSION GENERALE.

L'auteur de la proposition de loi admet que les universitaires devraient être aussi des chercheurs. Pour certains cours cependant, on a besoin de bons pédagogues qui ne doivent pas nécessairement être de bons chercheurs.

Il craint que le Secrétaire d'Etat, en voulant cantonner la recherche dans les universités, n'obtienne le résultat inverse de celui qu'il aura voulu : empêcher une extension trop prolifique.

Il signale que les pourcentages, prévus par la proposition de loi, sont assez modestes en comparaison avec ceux existant à l'étranger.

Il souligne ne pas viser la création d'un secteur parallèle à celui des universités mais uniquement la stabilisation de la situation sociale et professionnelle des chercheurs.

Il fait remarquer que certaines universités se sont montrées sensibles au phénomène nouveau des Fonds et Instituts, tandis que d'autres ont cantonné la recherche dans leur sein, gardant ainsi une structure trop médiévale.

Hij antwoordt tenslotte op het argument dat een koninklijk besluit voldoende is om de problemen te regelen. Sedert 1960 is de wetgever nooit tussenbeide kunnen komen in het wetenschapsbeleid, dat steeds volledig door middel van besluiten werd geregeld.

De Staatssecretaris is van oordeel dat de aanvaarding van het voorstel zal leiden tot een afzonderlijk kader in de universiteiten. Hij verklaart waarom hij zich hiertegen verzet :

— Uit sociaal oogpunt is het niet wenselijk dat er binnen eenzelfde universiteit twee verschillende groepen van vorsers zouden zijn.

— Men zou aldus komen tot een vast kader, een bevoorrechte cliënteel van de fondsen, terwijl deze zijn ingesteld om speurwerk in zeer uiteenlopende richting te verrichten.

— De voorstelling van zaken volgens welke er in België twee soorten van universiteiten zouden zijn (de ene open voor het stelsel van de fondsen, de andere nog met een middeleeuwse structuur) stemt niet overeen met de werkelijkheid.

— De buitenlandse voorbeelden zijn niet overtuigend : in Frankrijk zitten de vorsers en het speurwerk in het slop.

Tot besluit gelooft hij dat het koninklijk besluit dat in voorbereiding is, betere structuren zal invoeren.

De indiener van het voorstel begrijpt de bezwaren van de Staatssecretaris niet.

— De afzonderlijke personeelsformatie waarvan hij de oprichting vreest, bestaat reeds (vaste mandaten van het N.F.W.O.).

— Als hij meent dat het bestaan van twee afzonderlijke groepen van vorsers in een universiteit niet wenselijk is, meent hij dan ook dat het vacuüm, waarvoor de vorsers thans staan, socialer is ?

— De voorrang van 10 pct. zal nooit worden overschreden.

— Is de keuze van de doeleinden van het speurwerk alleen de taak van de universiteiten ?

— Het gevaar van een toestand zoals in Frankrijk bestaat niet, aangezien het voorstel van wet geen laboratoria en onderzoekdiensten tot stand brengt.

— Wat betreft de verbeteringen die bij koninklijk besluit zullen worden aangebracht, blijft hij sceptisch. Bovendien zou dit niet de omstandigheid verhelpen dat het Parlement niet bij het wetenschapsbeleid betrokken wordt.

Een commissielid gaat akkoord met het streven van de indiener van het voorstel. Maar, evenals de Staatssecretaris, is hij van oordeel dat het probleem van het statuut der vorsers onafscheidelijk verbonden is met dat van de structuren van het speurwerk.

Hij waarschuwt op zijn beurt tegen de strekking die in Frankrijk de bovenhand heeft gehaald, waar het onderwijs

Il répond enfin à l'argument suivant lequel un arrêté suffirait pour régler les problèmes. Depuis 1960, le législateur n'a jamais pu intervenir dans la politique scientifique. Celle-ci a été réglée entièrement moyennant des arrêtés.

Le Secrétaire d'Etat est d'avis que l'adoption de la proposition de loi égale la création d'un cadre distinct au sein de l'université. Il explique pourquoi il s'y oppose :

— Du point de vue social, il n'est pas souhaitable qu'il y ait deux groupes distincts de chercheurs au sein d'une université.

— On en arriverait à créer un cadre permanent, une clientèle privilégiée des fonds, tandis que ceux-ci ont été créés afin de pouvoir faire des recherches dans des sens très variés.

— La présentation des choses suivant laquelle en Belgique il y aurait deux sortes d'universités (les unes ouvertes au système des fonds, les autres conservant des structures médiévales) ne reflète pas la réalité.

— Les exemples étrangers ne sont pas très convaincants : en France la situation des chercheurs et de la recherche se trouve dans une impasse.

Enfin, il croit que l'arrêté royal en préparation mettra de meilleures structures en place.

L'auteur de la proposition ne comprend pas les objections du Secrétaire d'Etat.

— Le cadre séparé, dont il craint la création, existe déjà (mandats permanents de l'O.F.N.R.S.).

— S'il considère que l'existence de deux groupes distincts de chercheurs au sein d'une université n'est pas souhaitable du point de vue social, considère-t-il que le vacuum devant lequel des chercheurs se trouvent actuellement est plus social ?

— La priorité de 10 p.c. ne vaudra jamais plus que dans cette mesure.

— Le choix des objectifs de la recherche appartient-il aux seules universités ?

— Le danger d'une situation comme celle existant en France ne se présente pas, puisque la proposition de loi ne crée pas de laboratoires ni de services de recherche.

— En ce qui concerne les améliorations à apporter par un arrêté royal, il reste sceptique. En outre, celui-ci ne remédierait pas à l'absence du Parlement dans la politique scientifique.

Un membre souscrit aux préoccupations de l'auteur de la proposition. D'accord avec le Secrétaire d'Etat, il confirme que le problème du statut des chercheurs est lié inextricablement à celui des structures de la recherche scientifique.

A son tour, il met en garde contre la tendance, qui a prévalu en France, où l'enseignement a été séparé de la recher-

werd gescheiden van het speurwerk; de wet van 1971, zo zegt hij, is reeds al te uitsluitend afgestemd op het onderwijs.

Naar zijn oordeel is het normaal het personeelsstatuut te regelen bij koninklijk besluit, evenwel op voorwaarde dat het besluit wordt genomen in het ruimere kader van het speurwerk in het algemeen. Hij legt de nadruk op het nut van een groot debat hierover, bijvoorbeeld over een maand.

De Staatssecretaris aanvaardt dit debat graag.

In zijn nieuwe repliek op de indiener van het voorstel van wet, zegt hij hoe wantrouwig hij staat tegenover het aangegeven percentage: de 10 pct. zullen spoedig 15 pct. en meer worden, zo voorspelt hij. In plaats van projecten te financieren, zal men een parallelle sector van vorsers in het leven roepen.

Hij geeft toe dat het ontwerp van koninklijk besluit vertraagd wordt door de organisaties van het betrokken personeel, die in het algemeen van oordeel zijn dat het aangevuld zou moeten worden met een voorstel betreffende het statuut van de vaste onderzoekers en wel in het kader van een herziening van het algemeen probleem van de organisatie en de financiering van het speurwerk.

De indiener van het voorstel is daarentegen van oordeel dat er helemaal geen ruime hervorming nodig is om het beperkte probleem, waarop het voorstel van wet betrekking heeft, op te lossen.

Hij vestigt er de aandacht op dat de voorafgaande besprekingen over het koninklijk besluit sedert de maand oktober niet meer opschieten, wegens de onenigheid van de sociale organisaties. Dat is niet van die aard dat het de hoop op een spoedige oplossing wettigt.

De Staatssecretaris antwoordt dat de sociale organisaties niet vragen het beperkte probleem te bespreken, maar wel het ruimere probleem waarvan het eerste slechts een deel is.

De indiener handhaaft zijn voorstel van wet.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING.

Artikel 1 en derhalve alle volgende artikelen worden verworpen met 8 tegen 7 stemmen.

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de achttien aanwezige leden.

De Verslaggever,
G. PAQUE.

De Voorzitter,
P. FALIZE.

che; déjà, dit-il, la loi de 1971 est orientée trop exclusivement vers l'enseignement.

A son avis, il est normal de régler le statut du personnel au moyen d'un arrêté royal, à la condition toutefois que cet arrêté soit pris dans le cadre plus large de la recherche scientifique en général. Il insiste sur l'utilité d'un grand débat sur cette matière, d'ici un mois par exemple.

Le Secrétaire d'Etat accepte volontiers un débat à ce sujet.

Dans sa nouvelle réplique à l'auteur de la proposition de loi, il souligne combien il se méfie du pourcentage indiqué: les 10 p.c. deviendront vite 15 et plus, prédit-il. Au lieu de financer des projets, on créera un secteur parallèle de chercheurs.

Il concède que son projet d'arrêté royal est retardé par des organisations du personnel concerné qui estiment en général qu'il devrait être complété par une proposition concernant le statut des chercheurs permanents et cela dans le cadre d'une révision du problème général de l'organisation et du financement de la recherche.

L'auteur, au contraire, est d'avis que point n'est besoin d'une réforme vaste pour résoudre le problème limité, visé par la proposition de loi.

Il attire l'attention sur le fait que depuis le mois d'octobre, les discussions préliminaires concernant l'arrêté royal en question n'avancent plus à cause du désaccord des organisations sociales. Ce n'est pas de nature à justifier l'espoir d'une solution imminente.

Le Secrétaire d'Etat réplique que ce n'est pas le problème limité que les organisations sociales demandent de discuter, mais le problème plus vaste dont le premier n'est qu'une partie.

L'auteur maintient sa proposition de loi.

DISCUSSIONS DES ARTICLES.

L'article premier et, par conséquent, tous les articles suivants sont rejetés par 8 voix contre 7.

Ce rapport a été approuvé à l'unanimité des dix-huit membres présents.

Le Rapporteur,
G. PAQUE.

Le Président,
P. FALIZE.

BIJLAGE I.

Beknopt overzicht van de vragen en antwoorden in de Senaatscommissie voor de culturele aangelegenheden en het wetenschapsbeleid.

1. Een aantal leden hadden bijzondere belangstelling voor de financiering van de activiteiten.

Zo vraagt een lid wat het aandeel van de menswetenschappen in het wetenschappelijk onderzoek is. De Staatssecretaris van Wetenschapsbeleid zegt dat in 1974 iets meer dan 18 pct. van de totale begrotingsuitgaven aangewend is voor spuurwerk op het gebied van de sociale en de menswetenschappen. Hij wijst er bovendien op dat het nationaal research-programma dat kort geleden gestart is, een eerste gestructureerde poging is om het onderzoek op die terreinen te stimuleren.

Sommige leden menen dat te veel kredieten worden besteed aan het onderzoek in de landbouw; anderen delen die mening niet. De Staatssecretaris merkt op dat 5,27 pct. van de totale overheidsuitgaven aangewend wordt voor onderzoekingen in de landbouw. Hij wijst op de hoge productiviteit van deze sector die trouwens op Europees vlak al zijn kansen moet blijven behouden.

Enkele leden vragen hoever het staat met de harmonisering van de regels voor de financiering van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek; zij vragen ook welk percentage bestemd is voor het onderzoek in de universiteiten. Volgens de Staatssecretaris berust de financiering van het onderwijs op de forfaitaire prijs per student (wet van 27 juli 1971). Ongeveer 25 tot 30 pct. daarvan is bestemd voor het wetenschappelijk onderzoek. Het onderzoek, dat nauw aansluit bij het onderwijs, is dus gewaarborgd door deze financieringsbron. Bij de vaststelling van het jaarlijks groeitempo van de verschillende uitgaven, wordt er steeds op toegezien dat voldoende middelen voor het wetenschappelijk onderzoek aanwezig zijn. Bovendien bepaalt artikel 47 van vorenge-noemde wet dat jaarlijks een vast kredietbedrag moet worden verleend aan het N.F.W.O. Op die manier beschikt het wetenschappelijk onderzoek over een vast bedrag. Bovendien wordt het wetenschappelijk onderzoek ook gefinancierd via de geassocieerde fondsen, het I.W.O.N.L., de gecon-certeerde acties, de nationale programma's.

Een lid vraagt of sommige ondernemingen een aantal personeelsleden niet zijdelings door het I.W.O.N.L. laten betalen. De Staatssecretaris verklaart dat wanneer een onder-zoeksproject door het I.W.O.N.L. wordt gefinancierd, de uitgaven voor het personeel dat in de onderneming aan dit project meewerkt, in de kredieten worden medegerekend. De salarissen worden beaald naar de weddeschalen die van kracht zijn in het I.W.O.N.L. De onderneming betaalt eventueel een toeslag.

2. Een aantal leden vragen welke impuls de overheid aan het wetenschappelijk onderzoek geeft. Een lid meent dat

ANNEXE I.

Aperçu synoptique des questions et réponses de la Commission sénatoriale des Affaires culturelles et de la Politique scientifique.

1. Un certain nombre de membres se sont particulièrement intéressés au financement des activités.

C'est ainsi qu'un membre demande quelle est la part réservée aux sciences humaines dans la recherche scientifique. Le Secrétaire d'Etat à la Politique scientifique déclare qu'en 1974 on a affecté un peu plus de 18 p.c. des dépenses budgétaires globales aux objectifs poursuivis dans le domaine des sciences sociales et humaines. Il signale en outre que le programme national de recherche qui vient de commencer constitue un premier effort structuré tendant à stimuler la recherche dans ces domaines.

Certains membres estiment qu'on exagère dans l'octroi des crédits de recherche dans le domaine agricole; d'autres ne sont pas de cet avis. Le Secrétaire d'Etat fait remarquer que 5,27 p.c. de l'ensemble des dépenses publiques de recherche seront destinées à des objectifs agricoles. Il met l'accent sur la haute productivité de ce secteur qui doit conserver par ailleurs ses chances sur le plan européen.

Quelques membres demandent où en est la concordance des règles en matière de financement de l'enseignement et de la recherche; ils demandent également quelle est la marge réservée à la recherche dans les universités. D'après le Secrétaire d'Etat, le financement de l'enseignement est basé sur le prix forfaitaire par tête d'étudiant (loi du 27 juillet 1971). Quelque 25 à 30 p.c. de ce prix sont consacrés à la recherche. La recherche, étroitement liée à l'enseignement, est garantie par le truchement de cette source de financement. Lors de la fixation des taux de croissance annuels des différents éléments de la structure des dépenses, on veille toujours à ce que celle-ci garantisse une marge suffisante en faveur de la recherche. En outre, l'article 47 de la loi précitée prévoit qu'une masse annuelle fixe de crédits doit être octroyée au F.N.R.S. Cette disposition garantit une masse fixe en faveur de la recherche. Hormi les deux masses précitées de crédits, le financement de la recherche se fait en outre par l'intermédiaire des fonds associés, l'I.R.S.I.A., des actions concertées, des programmes nationaux.

Un membre désire savoir si certaines industries ne font indirectement rémunérer certains membres de leur personnel par l'I.R.S.I.A. Le Secrétaire d'Etat explique que lorsqu'un projet de recherche est financé par l'I.R.S.I.A., les dépenses du personnel travaillant à ce projet, au sein de l'entreprise, sont prévues dans les crédits. Le traitement est payé conformément aux barèmes en vigueur à l'I.R.S.I.A. L'entreprise paie éventuellement un supplément.

2. Un certain nombre de membres s'intéressent aux actions d'impulsion des pouvoirs publics en faveur de la

de Regering soms spuurwerk doet verrichten dat onvoldoende is of te laat komt, dan wel de werkzaamheden van de verschillende betrokken departementen ingewikkeld maakt, zoals bij voorbeeld inzake ruimtelijke ordening. De Staatssecretaris merkt op dat dit concreet geval niet tot zijn bevoegdheid behoort. Wat de kern van de zaak betreft, zegt hij dat de initiatieven van de Regering (bij voorbeeld de nationale programma's) goed te noemen zijn en in geen geval de werkzaamheden van de departementen ingewikkeld maken of vertragen, integendeel. In ieder programma wordt trouwens nader aangegeven dat het wetenschappelijk onderzoek in geen geval de actie vervangt.

Enkele leden stellen vragen over de geconcentreerde acties en meer bepaald over het beleid dat de Regering ter zake voert, de tweede reeks acties en de moeilijkheden om de universiteiten daarbij te betrekken. De Regering heeft gepoogd om door middel van bijzondere programma's research-centra van hoog internationaal niveau te stichten, die de eerste schakels zouden vormen van een net voor de derde cyclus. De keuze tussen de universitaire laboratoria geschiedt door rechtstreeks overleg tussen de verantwoordelijken van de universiteiten en de Staat. Van de andere kant gaat het om tijdelijke kredieten. De eerste reeks geconcentreerde acties neemt een einde met de begrotingen 1974-1975. Het kwam nuttig voor de resultaten van dit regerings-initiatief te bespreken met de rectoren van de universiteiten. Er zijn ook problemen gerezen met betrekking tot de integratie van die research-teams in de eigen wetenschappelijke staf van de universiteiten. In overleg met de rectoren zal worden getracht passende formules uit te werken om het financieringsmechanisme van de geconcentreerde acties aan te passen aan de behoeften, zonder het beginsel van die acties in het gedrang te brengen. De selectieve subsidiëring heeft aangetoond dat bepaalde laboratoria aan geïntegreerd en georiënteerd onderzoek doen. Er is nu een onderzoek aan de gang naar de mogelijkheden om nog meer profijt te trekken van die werkmethodes.

Een lid vraagt of de uitgaven voor het nationaal energieprogramma toegerekend worden op de algemene kredieten of op een bijzonder krediet. De Staatssecretaris antwoordt dat het energieprogramma, evenals de andere nationale programma's, gefinancierd zal worden uit de kredieten op artikel 01.01 van de begroting van de Diensten van de Eerste Minister.

3. Een lid vraagt waarom geen kredieten zijn uitgetrokken voor wetenschappelijk onderzoek in de B.D.O.P. De Staatssecretaris zegt dat de Regering in 1972 op voorstel van de Minister van Economische Zaken besloten had deze instelling af te schaffen, maar dat dit om sociale redenen niet naar de letter is doorgegaan. Sedert 1973 is de B.D.O.P. niet langer opgenomen in de afdeling « Wetenschappelijk Onderzoek » van de begroting van Economische Zaken; bijgevolg komt deze dienst niet meer in aanmerking voor de financiering van wetenschappelijk onderzoek. Onder de huidige Minister van Economische Zaken komt er enige opleving in de werkzaamheden, maar alleen op het gebied van de sociale promotie en de opleiding van bedrijfsconsulenten.

recherche. C'est ainsi qu'un membre estime que certaines recherches décidées par le Gouvernement sont insuffisantes ou tardives ou encore viennent compliquer les actions des différents départements concernés, comme par exemple en matière d'aménagement du territoire. Le Secrétaire d'Etat déclare que ce cas concret n'est pas de sa compétence. Quant au fond de la question, il déclare que les actions du Gouvernement (par exemple les programmes nationaux) constituent des initiatives heureuses qui en aucun sens ne compliquent ou ne retardent les actions des départements, bien au contraire. Il est spécifié dans chaque programme que la recherche ne constitue pas un substitut à l'action.

A cet égard, un certain nombre de membres posent quelques questions concernant les actions concertées et en particulier au sujet de la politique, suivie par le Gouvernement en cette matière, la deuxième génération de ces actions et les difficultés d'intégration des universités. Par une impulsion particulière, le Gouvernement a essayé de créer de véritables centres d'excellence de niveau international, pouvant constituer les premières mailles d'un réseau pour un 3e cycle. La sélection entre les laboratoires universitaires se fait par la concertation directe entre les responsables des universités et l'Etat. D'un autre côté, il s'agit de crédits temporaires. La première génération d'actions concertées prend fin avec les budgets 1974-1975. Il a semblé utile de discuter des résultats de cette impulsion gouvernementale avec les recteurs. Un certain nombre de problèmes se posent également en ce qui concerne l'intégration de ces équipes dans le propre appareil scientifique des universités. Après concertation avec les recteurs, l'objectif est d'en arriver à des formules adéquates permettant d'adapter le mécanisme de financement des actions concertées aux nécessités, sans que le principe même de ces actions soit remis en question. Le système de subventionnement sélectif a montré que certains laboratoires font de la recherche intégrée et orientée. Actuellement, les possibilités de promouvoir la valorisation qui s'est révélée à cette occasion sont étudiées.

A la question posée par un membre de savoir si les crédits du programme national « énergie » sont prélevés sur la masse ou sur un crédit spécial, le Secrétaire d'Etat répond que — tout comme les autres programmes nationaux — le programme énergie sera financé par les crédits prévus à l'article 01.01 du budget des services du Premier Ministre.

3. Un membre se demande pourquoi on n'a pas prévu des crédits de recherche en faveur de l'O.B.A.P. Le Secrétaire d'Etat souligne que c'est en 1972 sur la proposition du Ministre des Affaires économiques que le Gouvernement avait décidé de supprimer cette institution, mais que cette mesure n'avait pas été appliquée à la lettre pour des raisons d'ordre social. Depuis 1973, l'O.B.A.P. ne figure plus à la section de la « recherche scientifique » du budget des Affaires économiques; par conséquent, ce service n'entre plus en ligne de compte pour le financement de la recherche scientifique. Les activités connaissent une certaine relance sous l'actuel Ministre des Affaires économiques, mais dans le domaine de la promotion sociale et de la formation des conseillers d'entreprise.

4. De Minister is het eens met sommige leden dat de kwestie van het archief niet uitsluitend tot de bevoegdheid behoort van de Ministers van Nationale Opvoeding, onder wie het Rijksarchief ressorteert. Deze kwestie is ingewikkeld omdat de ambtelijke stukken en de omstandigheden waarin van die stukken gebruik wordt gemaakt, zo uiteenlopend zijn.

Er moet in ieder geval voor worden gezorgd dat de bewaring van die stukken ten behoeve van de diensten en hun opberging in het archief zo doeltreffend mogelijk geschieden en met zo weinig mogelijk kosten gepaard gaan.

5. Een aantal leden stellen vragen in verband met het wetenschappelijk personeel en vooral in verband met de mogelijkheden van overplaatsing en het statuut van de navorser. De Staatssecretaris antwoordt dat het vraagstuk van de bestemming van het wetenschappelijk personeel de bijzondere aandacht van de Regering heeft. België heeft een overvloed aan wetenschappelijk personeel dat passende werkgelegenheid en stabiliteit verlangt. Aan de andere kant is het, gelet op de gezamenlijke werknemers, niet mogelijk aan de navorsers een bevoorrecht statuut te verlenen. Bovendien moet onze sociaal-economische structuur zo worden georganiseerd dat hun overgang van een universitair milieu naar andere sociaal-economische sectoren mogelijk wordt. De Regering zal een aantal initiatieven nemen om aan dit vraagstuk een constructieve oplossing te geven die beantwoordt aan de tegenwoordige eisen.

Wat betreft het specifieke vraagstuk van het statuut van de navorser wijst de Staatssecretaris erop dat het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid kort geleden een ontwerp van koninklijk besluit heeft goedgekeurd, waarop evenwel scherpe kritiek is uitgebracht. Het ontwerp strekte om een behoorlijk statuut te verlenen aan een bepaalde categorie van navorsers, die een bijzonder netelig sociaal probleem doen rijzen en aldus aan parallelle navorsers gelijke kansen te geven wat betreft hun toelating tot een universitaire loopbaan of een loopbaan in een wetenschappelijke instelling. De bedoelingen van de Regering zijn blijkbaar niet door iedereen goed begrepen.

In verband hiermee worden thans heel wat contacten gelegd en het is te hopen dat deze een bevredigend resultaat zullen afwerpen.

6. Met betrekking tot het P.P.B.S.-systeem vragen enkele leden hoever het staat met de coördinatie tussen de departementen van Sociale Voorzorg en Wetenschapsbeleid en wat de stichting Administratie-Universiteit op dit gebied doet.

Volgens de Staatssecretaris zijn tussen het departement van Wetenschapsbeleid en de andere departementen geen contacten gelegd met het oog op de toepassing van het P.P.B.S.-systeem. Maar hiertegenover staat dat de vorengenoemde stichting door het bestuur der Begroting is belast met de coördinatie van de werkzaamheden van de verschillende departement op dit gebied. Tot slot merkt hij op dat noch de toekomstige structuur van de instelling, noch de studies over de begrotingsmethodes op lange termijn tot de bevoegdheid behoren van de Staatssecretaris voor het Openbaar Ambt.

4. Se ralliant aux observations formulées par quelques membres concernant les archives, le Ministre est d'accord que cette question n'est pas uniquement du ressort des Ministres de l'Education nationale dont relèvent les archives de l'Etat. La complexité de cette question est due au fait que les documents et les conditions dans lesquelles on en use divergent fortement.

De toute manière, il faut veiller à ce que la conservation des documents pour les besoins des services et leur admission dans les archives se fasse avec la plus grande efficacité et aux moindres frais.

5. Un certain nombre de membres posent des questions sur le personnel scientifique et principalement sur les possibilités de mutation et le statut du chercheur. Le Secrétaire d'Etat répond que le problème de l'affectation du personnel scientifique constitue une préoccupation majeure du Gouvernement. La Belgique dispose d'un potentiel énorme qui a besoin de débouchés et de stabilité. D'un autre côté, eu égard à l'ensemble des travailleurs, il est impossible d'octroyer un statut privilégié aux chercheurs. En outre, il faut organiser notre structure socio-économique de façon à permettre leur mutation d'un milieu universitaire vers d'autres secteurs socio-économiques. En prenant différentes initiatives, le Gouvernement essaiera de donner à ce problème une solution constructive et répondant aux exigences actuelles.

Quant au problème spécifique du statut du chercheur, le Secrétaire d'Etat signale que le Comité ministériel de la politique scientifique vient d'approuver un projet d'arrêté royal, qui a d'ailleurs fait l'objet de critiques acerbes. La proposition visait à doter d'un statut décent une catégorie déterminée de chercheurs qui posent un problème social particulièrement ardu et de créer ainsi des chances égales pour les chercheurs parallèles en ce qui concerne leur accès à une carrière universitaire ou à une carrière dans un établissement scientifique. Il semble bien que l'intention du Gouvernement n'ait pas été bien comprise par tout le monde.

Actuellement de nombreux contacts sont entrepris concernant cette question et j'espère qu'ils aboutiront à un résultat satisfaisant.

6. Certains membres font allusion au système P.P.B.S. et demandent où en est la coordination entre les départements de la Prévoyance sociale et de la Politique scientifique, ainsi que les activités de la fondation Administration-Université en ce domaine.

D'après le Secrétaire d'Etat il n'existe aucun contact en matière d'application du système P.P.B.S. entre la Politique scientifique et les autres départements. Il signale par contre que la fondation précitée avait été chargée, par l'administration du Budget, de la coordination des activités entreprises en ce domaine par les différents départements. Enfin, il signale que ni la structure dont sera dotée l'institution, ni les études sur les méthodes budgétaires à long terme ne sont de la compétence du Secrétaire d'Etat à la Fonction publique.

7. Een aantal leden heeft ook belangstelling voor de problemen van de studenten.

De Staatssecretaris zegt in dit verband dat men niet langer de ogen kan sluiten voor de tendenzen in sommige studierichtingen, en hoofdzakelijk in de geneeskunde. In deze sector is de vermeerdering van het aantal studenten zeer groot. Nochtans is het juist in de sector van de geneeskundige verzorging dat een inflatoire situatie moet worden voorkomen, waarin het stijgend aanbod zijn eigen vraag zou creëren, wat onoverkomelijke lasten voor de gemeenschap zou meebrengen. De maatregelen die moeten worden genomen, hebben betrekking op een geheel van factoren, waaronder de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de opleiding van medisch en paramedisch personeel de belangrijkste zijn.

Het ligt evenwel niet in de bedoeling van de Regering om de toelating tot de faculteit geneeskunde op brutale wijze af te remmen. Het is slechts na grondig onderzoek en met kennis van zaken dat, ter bereiking van een beter evenwicht, de behoeften van de gemeenschap kunnen worden vastgesteld evenals het aantal studenten dat op dit gebied aanvaardbaar is.

Een lid vraagt of de tragere stijging van het aantal studenten aan de universiteiten, ook geldt voor het niet-universitair hoger onderwijs. Volgens de Staatssecretaris blijkt uit de statistieken van Nationale Opvoeding dat hetzelfde verschijnsel zich inderdaad ook voordoet in het N.U.H.O.

Er zijn geen statistische gegevens zodat het niet mogelijk is te bepalen of die vermindering uitsluitend voorkomt in de minder goedgee klassen. Zodra de universitaire-databank operationeel zal geworden zijn, zullen die inlichtingen voortdurend beschikbaar zijn.

Met betrekking tot de enquête van Wetenschapsbeleid over de tewerkstelling van de universiteitsgediplomeerden, bevestigt de Staatssecretaris dat zij elk jaar zal worden verricht. Doel is uiteraard de voorlichting te verbeteren van de beroepskeuzevoorlichtingsdiensten in de verschillende universiteiten.

8. Een commissielid vraagt hoever het staat met de eventuele coördinatie van de *wetgeving op de universiteiten*. De Staatssecretaris verklaart dat die aangelegenheid veeleer tot de bevoegdheid van de Ministers van Nationale Opvoeding behoort. Hij kan evenwel mededelen dat dit departement een ontwerp van coördinatie van de financieringsregelen heeft uitgewerkt. Hetzelfde departement heeft ook de laatste hand gelegd aan een officieuze coördinatie van de regels inzake toekenning van academische graden. Tenslotte deelt de Staatssecretaris mede dat hij aan het commissielid de lijst zal verstrekken van de koninklijke besluiten die nog moeten worden genomen ter uitvoering van de wet van 27 juli 1971.

9. Een commissielid vraagt wanneer de *normen van de universitaire investeringen* zullen worden vastgesteld. De Staatssecretaris zegt dat het koninklijk besluit tot vaststelling van de materiële en financiële normen, in acht te nemen inzake onroerende universitaire investeringen, verschenen is in het *Belgisch Staatsblad* van 19 februari. Op de vraag of een

7. Un certain nombre de membres s'intéressent également aux problèmes de la population étudiante.

Répondant aux problèmes abordés, le Secrétaire d'Etat déclare qu'on ne peut plus ignorer les tendances qui se manifestent dans certaines orientations d'études et principalement en médecine. Dans ce secteur, l'accroissement du nombre d'étudiants est très grand. Or, c'est précisément dans le secteur des soins de santé qu'il faut éviter une situation inflationniste où l'offre croissante créerait sa propre demande, ce qui engendrerait des charges insurmontables pour la communauté. Les mesures régulatrices qui s'imposent concernent un ensemble de facteurs parmi lesquels les aspects quantitatifs et qualitatifs de la formation du personnel médical et paramédical sont les plus importants.

Il n'entre cependant pas dans les intentions du Gouvernement de freiner brutalement l'accès dans les facultés de médecine. Ce n'est qu'après une étude approfondie et en connaissance de cause qu'on peut, en vue de réaliser un meilleur équilibre, arriver à fixer les besoins de la société et l'accroissement acceptable de la population étudiante de ce domaine.

Un membre demande si le phénomène de ralentissement dans le développement de la population étudiante des universités est également observé dans l'E.S.N.U. D'après le Secrétaire d'Etat, il ressort des statistiques de l'Education nationale que le même phénomène se présente effectivement dans l'E.S.N.U.

Le manque de statistiques ne permet pas de déterminer si cette réduction frappe exclusivement les classes les moins favorables. Cependant dès que la banque de données universitaires sera devenue opérationnelle cette information sera disponible de façon permanente.

En ce qui concerne l'enquête entreprise par la Politique scientifique sur l'emploi des diplômés universitaires, le Secrétaire d'Etat affirme qu'elle sera reprise chaque année. L'objectif est évidemment d'améliorer l'information des services de consultation et d'orientation des différentes universités.

8. Un membre demande où en est la coordination éventuelle en matière de *législation universitaire*. Le Secrétaire d'Etat déclare que cette matière est plutôt de la compétence des Ministres de l'Education nationale. Toutefois, il est en mesure d'annoncer que ce département a élaboré un projet de coordination de la législation de financement. Le même département a également mis au point un coordination officieuse en matière d'attribution des grades académiques. Enfin, le Secrétaire d'Etat communique à l'honorable membre qu'il recevra la liste des arrêtés royaux qui doivent encore être pris en exécution de la loi du 27 juillet 1971.

9. Un membre demande quand seront fixées les *normes des investissements universitaires*. Le Secrétaire d'Etat signale que l'arrêté royal fixant les normes physiques et financières à observer en matière d'investissements universitaires immobiliers a paru au *Moniteur belge* du 19 février. A la question de savoir si l'on a pu disposer d'un inventaire des bâtiments

inventaris van de gebouwen van alle universiteiten is gemaakt, antwoordt de Staatssecretaris dat de Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid in 1969 een voorlopige inventaris hebben opgesteld, in samenwerking met het Departement van Nationale Opvoeding. Dank zij de oprichting van de databanken — ter uitvoering van het nationaal programma inzake informatica — zal men over de nodige gegevens beschikken voor een juister en steeds bijgewerkte inventaris van de gebouwen.

10. Een commissielid vraagt uitleg over *Massa IV*. Volgens de Staatssecretaris omvat *Massa IV* de kredieten ten behoeve van de wetenschappelijke activiteiten van de openbare diensten en de diensten van algemeen belang. Aldus komen in submassa 41 de kredieten voor, verleend aan wetenschappelijke rijksinstellingen en daarmee gelijkgestelde instellingen. Die bedragen gaan dus naar de overheidsdiensten.

De financiering van het speurwerk op ministerieel initiatief komt daarentegen voor op submassa 42. Ongeveer 54 pct. van die kredieten gaan naar de sector van de overheidsdiensten, terwijl de overige 46 pct. bestemd zijn voor de gesubsidieerde diensten. De kredieten uitgetrokken op de submassa 43 zijn toelagen. Hieruit volgt dat het globale bedrag van massa 4 uiteenvalt als volgt: 78 pct. voor de overheidsdiensten, en 22 pct. voor de gesubsidieerde diensten.

In dit opzicht merkt een commissielid op dat men spreekt van programma's op *ministerieel initiatief*, terwijl het in bepaalde gevallen juister zou zijn te spreken van het initiatief van de vorsers.

De Staatssecretaris geeft nader aan dat alleen de ministers die beschikken over kredieten voor speurwerk op initiatief van de minister, het recht hebben researchprogramma's vast te stellen, de nodige researchploegen uit te kiezen en de uitvoering te controleren.

De Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid houden de inventaris bij van het speurwerk gefinancierd door rechtstreekse toelagen en bij contract, dat voorkomt in de submassa 42 van het begrotingsprogramma voor wetenschapsbeleid. Die inventaris maakt het mogelijk statistische gegevens op te stellen en voorkomt overlapping en onverantwoorde vertraging.

11. In antwoord op een vraag van een commissielid betreffende de samenstelling van de *Raad van Beheer van het Studiecentrum voor Kernenergie* verklaart de Staatssecretaris dat de Interministeriële Commissie voor Wetenschapsbeleid haar advies heeft gegeven maar dat die kwestie thans nog in studie is bij de Regering.

12. Een commissielid vraagt of het mogelijk is de *resultaten van het speurwerk* in de verschillende centra te vergelijken. Volgens de Staatssecretaris is die vergelijking slechts op half lange of zelfs op lange termijn mogelijk. Het wetenschappelijk onderzoek is immers slechts één element onder vele, dat meespeelt in het proces van technologische vernieuwing en het valt moeilijk de uitwerking ervan te isoleren van de andere elementen.

Onze wetten voorzien in verschillende maatregelen om de resultaten van het speurwerk te richten naar toepassingen op

de toutes les universités, le Secrétaire d'Etat répond que les Services de Programmation de la Politique scientifique ont élaboré un inventaire provisoire en 1969, en collaboration avec le Département de l'Education nationale. Grâce à la création des banques de données — en exécution du programme national en informatique — on disposera des éléments nécessaires pour une inventurisation sûre et actualisée des bâtiments.

10. Un membre demande des explications au sujet de la *Masse IV*. D'après le Secrétaire d'Etat, la Masse IV renferme les crédits en faveur des activités scientifiques des services publics et d'intérêt général. C'est ainsi que la sous-masse 41 renferme des crédits octroyés aux établissements scientifiques de l'Etat et établissements assimilés. Par conséquent, ces sommes vont aux services publics.

Par contre, le financement public de la recherche d'initiative ministérielle figure à la sous-masse 42. Quelque 54 p.c. de ces crédits vont au secteur des services publics, tandis que les 46 p.c. restants vont au secteur des services subventionnés. Les crédits prévus à la sous-masse 43 sont des subventions. Il en résulte que le montant total de la masse 4 se répartit comme suit: 78 p.c. vont au secteur des services publics et 22 p.c. au secteur des services subventionnés.

A cet égard, un membre fait remarquer qu'on parle de programmes *d'initiative ministérielle* alors que dans certains cas il serait plus exact de parler d'initiative des chercheurs.

Le Secrétaire d'Etat précise qu'il appartient aux seuls Ministres disposant de crédits de recherche d'initiative ministérielle de déterminer les objectifs de recherche, de sélectionner les équipes de recherche nécessaires à ces fins et d'en contrôler l'exécution.

En l'occurrence, les Services de Programmation de la Politique scientifique tiennent à jour l'inventaire des objectifs de recherche financés par des subventions directes et par contrat, figurant à la sous-masse 42 du programme budgétaire de la politique scientifique. Cet inventaire permet l'élaboration de statistiques et prévient les doubles emplois et les prolongations injustifiées.

11. Répondant à une question d'un membre concernant la composition du *Conseil d'administration du Centre d'Etudes de l'Energie Nucléaire*, le Secrétaire d'Etat déclare que la C.I.P.S. a donné son avis mais que cette question est actuellement encore à l'étude au plan gouvernemental.

12. Un membre demande s'il est possible d'établir la *comparaison entre les résultats des recherches* des différents centres. D'après les déclarations du Secrétaire d'Etat cette comparaison ne peut se faire qu'à moyen, voire à long terme. En effet, la recherche ne constitue qu'un élément parmi les autres qui entrent dans le processus d'innovation technologique et il est difficile d'en isoler l'effet par rapport aux autres éléments.

Déjà, notre législation prévoit différentes mesures tendant à orienter les résultats des recherches sur les applications

sociale of industrieel gebied. Sommige uitkomsten zijn nog niet geheel bruikbaar gemaakt, maar de huidige regering is van plan er voor te zorgen dat dit wel gebeurt.

In de regeringsverklaring wordt trouwens gezegd dat de acties die de overheid onderneemt of steunt op het gebied van wetenschap en technologie, zullen worden opgevoerd. De thans bestaande structuren voor de coördinatie van de activiteiten tussen de verschillende departementen zijn de Interministeriële Commissie voor het Wetenschapsbeleid (I.M.C.W.B.) en het Ministerieel Comité voor het Wetenschapsbeleid (M.C.W.B.).

13. Een lid vraagt in hoever onze nijverheid ontvankelijk is voor het speurwerk.

Volgens de Staatssecretaris gaat het hier om een van de belangrijkste punten van het wetenschapsbeleid. Het is immers van het grootste belang dat de resultaten van het speurwerk toepassing vinden in het bedrijfsleven. Sommige schakels, zoals het I.W.O.N.L. bijvoorbeeld, zijn bekend, andere niet. Deze kwestie heeft dan ook de volle aandacht van de verantwoordelijke voor het wetenschapsbeleid en van de verantwoordelijken van de andere departementen.

Wij dienen een systematisch onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om alle openbaar en universitair speurwerk door te geven aan de nijverheid en telkens wanneer zulks noodzakelijk is, alle werkzaamheden voor de latere ontwikkeling van een project of van een principe doen verrichten in een kader dat bevorderlijk is voor nijverheidsinitiatief.

Een aantal projecten zijn momenteel in studie, onder meer de formule betreffende de geïntegreerde centra.

sociales ou industrielles. Certains résultats n'ont pas encore été exploités complètement mais le gouvernement actuel a l'intention de veiller à ce qu'il en soit ainsi.

D'ailleurs la déclaration gouvernementale prévoit le renforcement des actions entreprises ou appuyées par les pouvoirs publics dans le domaine de la science et de la technologie. Actuellement, les structures existantes de coordination des activités entre les différents départements sont la Commission interministérielle de la Politique scientifique (C.I.P.S.) et le Comité ministériel de la Politique scientifique (C.M.P.S.).

13. Un membre demande quel est le degré de *réceptivité de notre industrie à l'égard de la recherche*.

Le Secrétaire d'Etat affirme qu'il s'agit en l'occurrence d'un des points principaux d'une politique de la science. En effet, il est de la plus haute importance que les résultats de la recherche soient appliqués à l'économie. Certaines voies de liaison, telle l'I.R.S.I.A., par exemple sont bien connues, d'autres pas. Dès lors, la question retient fortement l'attention du responsable de la politique scientifique et des responsables des autres départements.

Nous devons entreprendre une enquête systématique sur la possibilité des prolongements de toutes les recherches publiques et universitaires dans l'industrie et, chaque fois que cela s'avère nécessaire, faire entreprendre dans un cadre favorable à l'initiative industrielle, tous travaux pour le développement ultérieur d'un projet ou d'un principe.

Un certain nombre de projets sont actuellement à l'étude, entre autre la formule concernant les centres intégrés.

Leeftijd — Classe d'âges	— 30 jaar — — 30 ans				30 tot — 50 jaar — 30 à — 50 ans				50 jaar en + — 50 ans et +				Alg. tot. — Tot. gén.			
	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois	6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois	6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois		6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —
Werkloosheidsduur — Durée du chômage	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	Tot. —
Geschiktheid Aptitude	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	N — N	G — R	N — N	G — R	G — R	Tot. —
N = normaal normale																
G = gedeeltelijk + zeer beperkt																
R = partiële + très réduite																
Kinesist. — Kinesiste : Leraar secund. onder- wijs. — Professeur d'école secondaire : Juridisch adviseur. — Conseiller juridique : Journalist. — Journa- liste : Economist. — Econo- mist : Analist. — Analyste : Socioloog. — Sociolo- gue : Historicus. — Historien : Deskundige polit. weten- schappen. — Expert en sciences politiques : Geograaf. — Géo- graphe : Mathematicus. — Ma- thématicien : Psycholoog. — Psycho- logue : Filoloog. — Philologue : Andere universitaire. — Autres universitaires ⁽¹⁾	9 173 93 11 185 5 42 4 11 1 4 45 4 215	2 61 20 4 48 1 14 2 3 2 9 9 63	— 16 4 1 7 1 14 1 2 3 2 — 8 17	— 7 3 3 14 — 9 — — — 5 19	11 257 121 19 254 7 79 7 155 4 — 67 314	— 7 7 1 1 5 5 1 — — — — — 44	— 9 1 — 6 1 4 — — — — — — 22	— 4 3 — 4 — 1 — — — — — — 16	— 7 — — 4 — 1 — 							

(1) Onder de andere universitaire zijn de werkzoekenden met universitaire vorming begrepen die zijn ingeschreven in een beroep waarvoor geen universitair diploma vereist is.

N.B. De statistiek houdt geen rekening met de aan het werk zijnde vrij ingeschreven werkzoekenden d.w.z. werkzoekenden ingeschreven met het oog op het vinden van andere werkgelegenheid.

(1) Parmi les autres universitaires, sont repris les demandeurs d'emploi de formation universitaire inscrits dans une profession n'exigeant pas un diplôme universitaire.

N.B. La statistique ne tient pas compte des demandeurs d'emploi libres occupés, c'est-à-dire des demandeurs d'emploi au travail que se sont inscrits volontairement en vue de trouver un autre emploi.

Leeftijd — Classe d'âges	— 30 jaar — — 30 ans					30 tot — 50 jaar — 30 à — 50 ans					50 jaar en + — 50 ans et +					Alg. tot. — Tot. gén.	
	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois	6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois	6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —	— 3 maanden — — 3 mois	3 tot — 6 maanden — 3 à — 6 mois	6 maanden tot — 1 jaar — 6 mois à — 1 an	1 jaar en + — 1 an et +	Tot. —		
Werkloosheidsduur — Durée du chômage	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —		
Geschiktheid Aptitude	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —		
N = normaal normale	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —		
G = gedeeltelijk + zeer beperkt	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —		
R = partiële + très réduite	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	N — 3 — — 3 mois	G — 3 — — 3 mois	Tot. —		
Kinesist. — Kinésiste	3	1	1	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	
Leraar secundair onderwijs. — Professeur d'école secondaire :	247	2	102	1	36	2	40	—	430	9	4	4	—	5	22	1	453
Juridisch adviseur. — Conseiller juridique :	51	1	10	—	1	1	7	—	71	2	—	1	—	1	4	—	76
Journalist. — Journaliste :	12	—	1	—	2	—	2	—	17	—	—	2	—	—	2	—	19
Econometist. — Economiste :	44	—	13	1	1	—	7	—	66	1	—	1	—	—	2	—	68
Analist. — Analyste :	2	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Socioloog. — Sociologue :	36	—	9	—	7	—	9	—	61	3	—	2	—	3	8	—	70
Historicus. — Historien :	11	—	4	—	2	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	18
Deskundige politieke wetenschappen. — Expert en sciences politiques :	6	—	—	—	1	—	1	—	8	2	—	—	—	—	2	—	10
Geograaf. — Géographe :	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	—	3
Mathematicus. — Mathématicien :	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Psycholoog. — Psychologue :	46	1	17	1	8	—	17	1	91	5	—	3	—	1	9	—	100
Filoloog. — Philologue :	5	—	6	—	—	—	—	—	11	1	—	—	—	—	1	—	13
Andere universitaire. — Autres universitaires ⁽¹⁾	118	1	41	—	21	1	18	2	202	10	—	4	1	—	20	—	227
	714	10	236	4	92	4	112	4	1.176	44	—	17	1	12	21	1	1.285

(1) Onder de andere universitaire zijn de werkzoekenden met universitaire vorming begrepen die zijn ingeschreven in een beroep waarvoor geen universitaire diploma vereist is.

N.B. De statistiek houdt geen rekening met de aan het werk zijnde vrij ingeschreven werkzoekenden d.w.z. werkzoekenden ingeschreven met het oog op het vinden van andere werkgelegenheid.

(1) Parmi les autres universitaires, sont repris les demandeurs d'emploi de formation universitaire inscrits dans une profession n'exigeant pas un diplôme universitaire.

N.B. La statistique ne tient pas compte des demandeurs d'emploi libres occupés, c'est-à-dire des demandeurs d'emploi au travail que se sont inscrits volontairement en vue de trouver un autre emploi.